

Correctievoorschrift VMBO-GL en TL

2006

tijdvak 2

GESCHIEDENIS EN STAATSINRICHTING CSE GL EN TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel

1 REGELS VOOR DE BEOORDELING

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de Regeling beoordeling centraal examen vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces verbaal van het examen toekomen aan de examinator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 4 De examinator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 ALGEMENE REGELS

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examinator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal

- scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
  - 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
    - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
    - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
    - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
    - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
    - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
    - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
    - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
    - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
  - 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
  - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
  - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
  - 7 Indien de examinator of de gecommiteerde meent dat in een toets of in het beoordelingsmodel bij die toets een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof toets en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
  - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
  - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

N.B. Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 VAKSPECIFIEKE REGELS

Voor dit centraal schriftelijk examen geschiedenis en staatsinrichting GL en TL kunnen maximaal 57 scorepunten worden behaald.

De vakinhoudelijke argumenten waarvan sprake is in de algemene regel 3.3 moeten voor het vak geschiedenis en staatsinrichting afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijk verantwoorde publicaties.

4 BEOORDELINGSMODEL

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt één punt toegekend.

DE INDUSTRIËLE SAMENLEVING IN NEDERLAND

+

DE VERHOUDING MENS EN MILIEU

- 1 **maximumscore 2**
periode vóór de Industriële Revolutie: 1 en 2
periode tijdens de Industriële Revolutie: 3 en 4
- Indien vier antwoorden juist 2
Indien twee of drie antwoorden juist 1
Indien geen of één antwoord juist 0
- 2 C
- 3 C
- 4 C
- 5 **maximumscore 1**
De machines waren technisch beter geworden / namen veel werk van de arbeiders over.
- 6 **maximumscore 2**
Vakbond a hoort bij bron 6.
Vakbond b hoort bij bron 5.
Vakbond c hoort bij bron 4.
- Indien drie antwoorden juist 2
Indien één of twee antwoorden juist 1
- 7 **maximumscore 2**
Voorbeeld van een juist antwoord is (twee van de volgende):
→ verder doorgevoerde mechanisatie/techniek
→ verder doorgevoerde specialisatie
→ betere scholing
→ betere infrastructuur
→ gebruik van kunstmest
- per juiste verklaring 1

Vraag	Antwoord	Scores
○ 8	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • één onderdeel uit de bron (één van de volgende): → de stralende zon → de (grote) raderen/tandwielen → een modern/groot/indrukwekkend gebouw • want het is een teken van vooruitgang/beweging/groei/beschaving 	<p>1</p> <p>1</p>
○ 9	<p>maximumscore 4</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Op het affiche met de jongen is afgebeeld een vraagteken, • want voor jongens is de maatschappelijke toekomst afhankelijk van de vakopleiding die ze gaan volgen • Maar op het affiche met het meisje is afgebeeld een uitroepteken, • want voor meisjes is de maatschappelijke toekomst voor alle meisjes dezelfde: huisvrouw/het gezin (en dus is de huishoudschool voldoende) 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
○ 10	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is (één van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> → De vakbonden hielden zich aan de afspraken met betrekking tot de geleide loonpolitiek / over loonmatiging. → De vakbonden vonden de wederopbouw van Nederland belangrijker. → De vakbonden vonden een goede relatie met de werkgevers (harmoniemodel) belangrijker. → De vakbonden waren gezagsgetrouw. 	
○ 11	<p>maximumscore 2</p> <p>Bewering 1 is onjuist. Bewering 2 is juist. Bewering 3 is juist. Bewering 4 is onjuist.</p> <p>Indien vier antwoorden juist Indien twee of drie antwoorden juist Indien geen of één antwoord juist</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>
○ 12	<p>maximumscore 2</p> <p>Uit het antwoord moet blijken (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> → opleiding, dat blijkt uit de regel 'Over de studie van je broer' → beroep, dat blijkt uit de regel 'En dat je pa zo'n succesvol zakenman was' → geld/bezit, dat blijkt uit de regel 'Omdat je ouders meer poen hebben dan de mijne?' / 'Omdat je pa in een grotere kar rijdt dan de mijne?' / 'En dat je pa zo'n succesvol zakenman was' → gedrag/conventies, dat blijkt uit de regel 'wat ben jij een boer' <p>per juiste combinatie</p>	<p>1</p>
	<p><i>Opmerking</i> Alleen als na een juiste factor een juist citaat volgt, mag een scorepunt worden toegekend.</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

○ 13 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Deze uitspraak is juist, want (één van de volgende):

- door de studiefinanciering hebben kinderen uit lagere sociale milieus meer mogelijkheden om verder te studeren/een mbo/hbo/universitaire studie te volgen.
- door een betere opleiding heb je meer kans op een betere baan.

Opmerking

Alleen als na 'juist' een juist argument volgt, mag een scorepunt worden toegekend.

○ 14 **maximumscore 3**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

economische ontwikkeling:

- Door een sterke economische ontwikkeling wordt het milieu steeds sterker belast / er ontstaat een consumptiemaatschappij

1

politieke ontwikkeling:

- Door democratisering eisen steeds meer mensen inspraak / wordt er vaker gedemonstreerd

1

wetenschappelijke ontwikkeling:

- meer onderzoek naar / kennis over de gevolgen van de industriële ontwikkeling voor het milieu (rapport van de club van Rome)

1

● 15 **B**

○ 16 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord is (één van de volgende):

Toen had etniciteit ook al invloed op de sociale mobiliteit, want bepaalde groepen bleven achtergesteld (in overheidsfuncties).

of

Toen had etniciteit nog geen invloed op de sociale mobiliteit, want het percentage allochtone Nederlanders was toen zeer gering.

Opmerking

Alleen als na een keuze een passende verklaring volgt, mag een scorepunt worden toegekend.

○ 17 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord is (één van de volgende):

- Nederland gebruikt nog kolencentrales om elektriciteit op te wekken.
- Veel (overbodige) goederen worden gekocht en daarna weer weggegooid.
- Auto's zorgen voor veel luchtverontreiniging.
- Er is veel uitstoot bij de intensieve veeteelt.

Opmerking

Alleen als met een juist voorbeeld duidelijk gemaakt wordt dat Nederland medeverantwoordelijk is voor de ontwikkeling die in de bron beschreven staat, mag een scorepunt worden toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

STAATSINRICHTING VAN NEDERLAND

+

NEDERLAND EN EUROPA

- 18 B
- 19 A
- 20 **maximumscore 1**
 Uit het antwoord moet blijken dat de minister bij het nemen van beslissingen te maken krijgt met de 'goddelijke wetten' / pauselijke brief / de afbeelding van de paus (= kerk) enerzijds en de 'staatswetten' / de grondwet / de afbeelding van de koning (= staat) anderzijds.
- 21 **maximumscore 2**
  - Bij omschrijving 1 hoort letter C 1
  - Bij omschrijving 2 hoort letter A 1
- 22 **maximumscore 2**
 Uit het antwoord moet blijken dat:
  - actief kiesrecht belangrijk is voor vrouwenemancipatie, omdat vrouwen dan dezelfde rechten hadden als mannen / gelijkheidsbeginsel / ze konden stemmen op partijen die hun positie verbeterden 1
  - passief kiesrecht belangrijk is voor vrouwenemancipatie, omdat vrouwen dan zelf gekozen konden worden (en daarmee invloed konden uitoefenen op de politieke besluitvorming) 1
- 23 D
- 24 D
- 25 **maximumscore 2**
 Voorbeeld van een juist antwoord is:
  - politieke reden (één van de volgende): 1
    - om in aanmerking te komen voor Marshallhulp
    - het voorkomen van nieuwe gewapende conflicten in Europa
    - een verenigd Europa heeft meer politieke invloed in de wereld
  - economische reden (één van de volgende): 1
    - het vergroten van de markt
    - het bevorderen van vrijhandel
    - het verbeteren van de concurrentiepositie
    - het bevorderen van de welvaart
- 26 D

Vraag	Antwoord	Scores
○ 27	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> → de vrijheid van meningsuiting → de vrijheid van drukpers (en andere overdracht van informatie) → het kiesrecht → het recht van petitie → het recht tot vereniging 	
	per juist antwoord	1
○ 28	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sieka: er zijn sinds 1983 meer vrouwen in de Tweede Kamer gekomen • Janny: het aantal vrouwen in de Tweede Kamer is gestegen, maar het is nog steeds minder dan de helft van het totaal aantal Kamerzetels / het aantal mannelijke Kamerleden 	1 1
○ 29	<p>maximumscore 2</p> <p>nummer 1, 3 en 6</p>	
	Indien drie antwoorden juist	2
	Indien twee antwoorden juist	1
	Indien geen of één antwoord juist	0
○ 30	<p>maximumscore 1</p> <p>het recht van enquête</p>	
● 31	C	
● 32	D	
○ 33	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Argument voorstander: verplicht afkicken betekent minder overlast voor de samenleving (criminaliteit) / grotere veiligheid / lagere kosten van de gezondheidszorg • Argument tegenstander: verplicht afkicken is een aantasting van het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer/persoonlijke vrijheid/privacy/ onaantastbaarheid van het lichaam / twijfel aan de effectiviteit 	1 1
○ 34	<p>maximumscore 2</p> <p>Uit het antwoord moet blijken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • reden: er is sprake van milieuvervuiling / een afvalprobleem • aanpak in Europees verband, omdat de milieuvervuiling / het afvalprobleem grensoverschrijdend is 	1 1
○ 35	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>Geen concentratie van alle instellingen in één land / spreiding bevordert het aanzien/de betrokkenheid van de lidstaten / het bevordert de Europese integratie / geeft een breder draagvlak / het levert werkgelegenheid/status/prestige op.</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- **36 maximumscore 1**
 Uit het antwoord moet blijken dat door de gehanteerde regels de grotere landen van de Europese Unie niet alles onderling kunnen beslissen / de kleinere landen nodig hebben om een besluit aangenomen te krijgen / de grotere landen anders alles onderling zouden kunnen beslissen.

- **37 maximumscore 2**
 Bevoegdheid 1 hoort bij letter a.
 Bevoegdheid 2 hoort bij letter d.
 Bevoegdheid 3 hoort bij letter c.
 Bevoegdheid 4 hoort bij letter b.

Indien vier antwoorden juist	2
Indien twee of drie antwoorden juist	1
Indien geen of één antwoord juist	0

inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 23 juni naar Cito.

BRONVERMELDING

1 en 2: L. Hacquebord en R. de Bok, Spitsbergen 79° N.B., Amsterdam/Brussel 1981, pag. 8 en 39.

3: naar: Cito/CEVO, privé-collectie, Battenoord, september 1915.

4 en 5: naar: H. Leih, Rechten, geen gunsten, Purmerend 1977, pag. 18 en 19.

6: naar: F. Messing, De emancipatie van de arbeidende klasse in Nederland, teksten dichterbij, Kampen z.j., pag. 35.

7: C. de Mooij, De Gruyter, geschiedenis van een kruideniersimperium, Zwolle 2000, pag. 31.

8 en 9: www.reclamearsenaal.nl

10: naar: V. van de Reijt (red.), Toen wij van Rotterdam vertrokken, Nederlandse liederen uit de 20ste eeuw, Amsterdam 2004, pag. 236.

11: F. Behrendt, Op naar het jaar 2000, Amsterdam 1982, z.p.

12: naar: www.oneworld.nl/

13: naar: J. Berendsen e.a., Geschiedenis in onderwerpen. Aspecten van wereldoriëntatie, Amsterdam 1978, pag. 73.

14: N. van Sas e.a., 150 Jaar grondwet. De eeuw van de grondwet. Grondwet en politiek in Nederland, 1798-1917, Deventer 1998, pag. 204.

- 15: afbeelding A, B, C: J. Algera, Hoe ons land geregeerd wordt. Staatsinrichting van Nederland voor het MAVO, Zutphen 1987, pag. 20.
- 16: naar: P. Oud, Honderd jaren. Een eeuw van staatkundige vormgeving in Nederland 1840-1940, Assen 1987, pag. 219.
- 17: Historisch Nieuwsblad, juni 2004, nummer 5, pag. 16
- 18: Politiek is kiezen, Den Bosch 1981, pag. 26.
- 19: M. de Zwart, Binnenhof voor buitenlui, Alphen aan de Rijn 2001, pag. 186.
- 20: C. van Baalen e.a., Jaarboek Parlementaire Geschiedenis 2002. Nieuwkomers in de politiek, Den Haag 2002, pag. 158.
- 21: naar: S. Bartlema, Burgers en besluitvorming, Culemborg 1986, pag. 124.
- 22: naar: CVKoers, jaargang 2, nummer 5, mei 2002, pag. 7.
- 23: W. Blok, Examenbundel voor 1993, Europese integratie 1945-1990, eenheid in verscheidenheid, Leiden 1992, pag. 48.
- 24: P. Fontaine, Europa in 12 lessen, Brussel 2004, pag. 16-17.